

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Zdeňky Táborské a soudkyň JUDr. Radmily Baďurové a JUDr. Lenky Severové v právní věci žalobkyně **Zdenky B.**, nar. xxx, trvale bytem xxx, t.č. bytem xxx, zast. JUDr. Ivanou Mikulovou, advokátkou se sídlem Třinec, Dvořákova 259, proti žalovanému **Bedřichu B.**, nar. xxx, trvale bytem xxx, zast. JUDr. Otto Walachem, advokátem se sídlem Třinec, 1. máje 493, o **určení vlastnictví k nemovitostem**, k odvolání žalovaného proti rozsudku Okresního soudu ve Frýdku-Místku, ze dne 20.7.2007, č.j. 12C 219/2003-228,

t a k t o :

I. Rozsudek okresního soudu se **mění** takto:

Žaloba, aby bylo určeno, že žalobkyně je výlučnou vlastnící nemovitostí zapsaných u Katastrálního úřadu pro Moravskoslezský kraj, katastrální pracoviště Frýdek-Místek, na LV č. xxx, pro katastrální území Lyžbice, obec Třinec, a to pozemku p.č. xxx - zahrada, pozemku p.č. xxx – zastavěná plocha a nádvoří a rodinného domku č.p. xxx na pozemku p.č. xxx – zastavěná

plocha a nádvoří, se vším příslušenstvím a součástmi, tj. vedlejší stavbou, venkovními úpravami a trvalými porosty, **se zamítá.**

- II. Žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení 18.787,- Kč do tří dnů od právní moci rozsudku, k rukám právního zástupce žalovaného.
- III. Žalobkyně je povinna zaplatit České republice na náhradě nákladů řízení 15.661,50 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku na účet Okresního soudu ve Frýdku-Místku.
- IV. Žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému na náhradě nákladů odvolacího řízení 28.448,- Kč do tří dnů od právní moci rozsudku, k rukám právního zástupce žalovaného.

O d ů v o d n ě n í :

Napadeným rozsudkem soud prvního stupně určil, že žalobkyně je výlučnou vlastnící nemovitostí zapsaných u Katastrálního úřadu pro Moravskoslezský kraj, Katastrální pracoviště Frýdek-Místek na LV č. xxx pro k.ú. Lyžbice, obec Třinec, a to pozemku p.č. xxx – zahrada, pozemku p.č. xxx – zastavěná plocha a nádvoří a rodinného domku č.p. xxx na pozemku p.č. xxx – zastavěná plocha a nádvoří, se vším příslušenstvím a součástmi, tj. vedlejší stavbou, venkovními úpravami a trvalými porosty. Žalovaného zavázal zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku 19.224,- Kč do 15 ti dnů od právní moci rozsudku, k rukám právní zástupkyně žalobkyně. Konečně rozhodl o povinnosti žalovaného zaplatit České republice – Okresnímu soudu ve Frýdku-Místku na náhradě nákladů řízení 15.661,50,- Kč do 15 ti dnů od právní moci rozsudku.

Proti tomuto rozsudku podal včasné odvolání žalovaný a domáhal se jeho změny – zamítnutí žaloby. Namítal, že ačkoliv soud provedl dokazování znaleckými posudky, které jednoznačně vyvrátily obranu žalobkyně spočívající v tom, že podpis na potvrzení o předání kupní ceny není jejím pravým podpisem, soud přesto nezapochyboval o věrohodnosti žalobkyně a její výpověď učinil za stěžejní důkaz, bez ohledu, že ostatními důkazy v řízení provedenými byla osvědčena pravdivost a věrohodnost žalovaného. Je zarážející závěr soudu, že žalovaný v dané době nemohl mít dostatek prostředků na úhradu kupní ceny, když v řízení vyplynulo, že měl ve vlastnictví další dva domy a žádné dluhy z podnikání, na rozdíl od žalobkyně, neměl. Byla to právě žalobkyně, která objednala sepsání kupní smlouvy u advokátky, a která z jejího uzavření měla největší prospěch proto, aby se vyhnula povinnosti platit své závazky z podnikání. Žalovaný přistoupil na uzavření smlouvy pouze v úmyslu

pomoci své rodině, nikoliv úmyslu krátiť věřitele někoho jiného. Iniciativa takového řešení vzniklé situace vzešla ze strany žalobkyně. Není ani důvod pochybovat o tom, že za těchto okolností bylo třeba vůli žalovaného považovat za vážnou, úmyslem bylo skutečně způsobit účinky, které s kupní smlouvou spojuje ustanovení § 588 občanského zákoníku, tj. převod vlastnictví z prodávajícího na kupujícího. Není tudíž správný závěr soudu, že kupní smlouva ze dne 14.1.2000 je neplatná dle § 37 občanského zákoníku – neboť právní úkon nebyl učiněn vážně a dle ustanovení § 39 občanského zákoníku – že obchází zákon. Pouhá skutečnost, že žalovaný uzavřel kupní smlouvu proto, aby žalobkyně – jeho snacha, jeho syn a jejich děti nepřišli o střechu nad hlavou, není v rozporu se zákonem ani jej neobchází. Žalovaný pokud i nadále nechal své příbuzné v domě bydlet, zřejmě vykonával své právo věc užívat, když právem každého vlastníka je i právo přenechat jinému věci bezúplatně k užívání. Žalovaný platil za nemovitosti vždy řádně i veškeré daně a poplatky s nimi spojené.

Žalobkyně navrhovala potvrzení rozsudku soudu prvního stupně jako věcně správného. Soud prvního stupně zjistil správně skutkový stav, na zjištěný skutkový stav aplikoval správná právní ustanovení.

V důsledku podaného odvolání přezkoumal odvolací soud napadený rozsudek i řízení, které mu předcházelo a dospěl k závěru, že odvolání žalovaného je důvodné, byť nikoliv výslovně z důvodů v něm uvedených.

Soud prvního stupně provedl v řízení velmi rozsáhlé dokazování. Pro posouzení věci je významné zjištění, že žalobkyně uzavřela dne 14.1.2000 s žalovaným kupní smlouvu, jejímž předmětem byly nemovitosti, jichž byla vylučným vlastníkem, zapsané u Katastrálního úřadu pro Moravskoslezský kraj, katastrální pracoviště Frýdek-Místek na LV č. xxx pro k.ú. Lyžbice, obec Třinec. Kupní cena představovala částku 1.000.000,- Kč, splatnou v pěti splátkách - nejpozději do 30.6.2002. Důvodem uzavření kupní smlouvy byly dluhy z podnikání žalobkyně, této hrozila exekuce, a proto se žalobkyně společně se svým manželem (synem žalovaného, žalovaným a jeho manželkou Danuší B.) dohodli, že rodinný domek a pozemky žalobkyně převede na žalovaného a tím rodina žalobkyně nepřijde o majetek. Kupní smlouva byla vložena do katastru nemovitostí s právními účinky vkladu dne 31.1.2000. Účastníky smlouvy byla žalobkyně a žalovaný. Kupní cena - v částce 1.000.000,- Kč měla být zaplacená ze společných prostředků žalovaného a jeho manželky. K úhradě kupní ceny nedošlo. Po těchto zjištěních soud po aplikaci ustanovení § 80 písm. c) o.s.ř., dospívá k závěru, že v dané věci je dán naléhavý právní zájem, když žalobkyně i žalovaný byli účastníky kupní smlouvy ze dne 14.1.2000, neboť v katastru nemovitostí je jako vlastník zapsána žalobkyně (soud nesprávně uvádí žalovaný) a rozhodnutí soudu bude podkladem pro změnu zápisu v katastru nemovitostí. Pokud žalovaný kupní cenu nezaplatil, a to ani v přiměřené lhůtě, vzniklo by žalobkyni dle ustanovení § 517 odst. 1 občanského zákoníku právo od kupní smlouvy odstoupit s důsledkem daným ustanovením § 48 odst. 1 o.z., avšak pouze za předpokladu, že kupní smlouva byla uzavřena platně. Kupní smlouvou uzavřenou mezi účastníky soud považuje za absolutně neplatnou pro důvody dané ustanovením § 37, § 39 o.z. V době uzavření kupní smlouvy měla žalobkyně dluhy, popřípadě za dluhy po prodeji části podniku věřitelům ručila dle § 477 odst. 3 obchod.z.; výše dluhů v této době přesahovala 1.000.000,- Kč. Existovala důvodná obava žalobkyně, jejího manžela Václava B., ale také žalovaného a jeho manželky, kteří jsou rodiči manžela žalobkyně, že žalobkyně v důsledku neuhrazených dluhů přijde o dům a pozemky. Z tohoto důvodu žalovaný spolu s manželkou souhlasili, že nemovitosti žalobkyně jako výlučné vlastnice převede na žalovaného; účastníci kupní smlouvy, tudíž nechtěli svými projevy způsobit účinky,

které zákon s kupní smlouvou spojuje (§ 588 o.z.), tzn. převod vlastnictví. Současně je kupní smlouva neplatná dle § 39 o.z., neboť obchází zákon.

Skutkový stav, zjištěný soudem prvního stupně, považuje odvolací soud za dostatečný pro rozhodnutí ve věci, pokud zástupce žalobkyně po výzvě odvolacího soudu k doplnění rozhodujících tvrzení uvedla, že nemovitosti nabyli žalovaný a jeho manželka do společného jmění, neboť byly zakoupeny ze společných prostředků, nicméně v katastru nemovitostí je jako výlučný vlastník uveden žalovaný.

Závěr soudu, který rozhodl dle určovací žaloby žalobkyně, není závěrem správným.

Dle ustanovení § 90 o.s.ř. účastníky řízení jsou žalobce a žalovaný.

Dle ustanovení § 159a odst. 1 o.s.ř. nestanoví-li zákon jinak, je výrok pravomocného rozsudku závazný jen pro účastníky řízení.

Dle ustanovení § 80 písm. c) o.s.ř žalobou (návrhem na zahájení řízení) lze uplatnit, aby bylo rozhodnuto zejména o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem.

Předpokladem úspěšnosti žaloby o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není (určovací žaloby), po procesní stránce spočívá v tom, že účastníci mají věcnou legitimaci a že na požadovaném určení je naléhavý právní zájem. Věcnou legitimaci v řízení o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, má ten, kdo je účasten právního vztahu nebo práva, o něž v řízení jde, nebo jehož právní sféry se sporný vztah nebo sporné právo týká.

Věcnou legitimací se rozumí stav vyplývající z práva hmotného, podle kterého účastník je subjektem práva (povinnosti), jež je předmětem práva. Zda ten, kdo je účastníkem řízení je či není osobou z hmotného práva oprávněnou či povinnou, se promítne v meritorním rozhodnutí. Vymezení účastníků řízení je založeno způsobem čistě procesním, závisícím výlučně na údajích obsažených v žalobě.

Závěr odvolacího soudu se odvíjí od nedostatku věcné pasivní legitimace na straně žalovaného. Rozsudek vydaný na základě této žaloby zavazuje všechny v době vyhlášení rozsudku (§ 154 odst. 1 o.s.ř.) oprávněné a povinné subjekty. Závaznost rozsudku je upravena ustanovením § 159a o.s.ř. tak, že výrok rozsudku je závazný jen pro účastníky řízení (odst. 1) rozsudek v osobním stavu je závazný pro každého (odst. 3), toliko výrok pravomocného rozsudku, kterým bylo rozhodnuto ve věcech daných ustanovením § 83 odst. 2 o.s.ř. je závazný nejen pro účastníky řízení, ale i pro další osoby oprávněné proti žalovanému pro tytéž nároky z téhož jednání nebo stavu. Zvláštní předpis stanoví, ve kterých případech a v jakém rozsahu je výrok pravomocného rozsudku závazný pro jiné osoby než účastníky řízení (odst. 2), což není daný případ.

Žalobě nelze vyhovět pro nedostatek věcné pasivní legitimace na straně žalované. V posuzované věci je nesporné, že kupní smlouva byla uzavřena mezi žalobkyní (výlučnou vlastnící nemovitostí) a žalovaným, kupní cena měla být uhrazena ze společných prostředků žalovaného a jeho manželky. Z tohoto pohledu žalovaný a jeho manželka nemovitostí nabyli do společného jmění manželů (srovnej ustanovení § 143 o.z.). Na výše uvedeném nic nemění, že v katastru nemovitostí je jako vlastník

zapsán žalovaný. Vystupuje-li totiž v kupní smlouvě o převodu nemovitosti, která je evidována v katastru nemovitostí, jako nabyvatel jen jeden manžel a k nabytí nemovitosti byly použity společné zdroje manželů, stává se vkladem do katastru nemovitostí tato nemovitost předmětem společného jmění manželů. Z obsahu spisu se nepodává, že by žalovaný a jeho manželka uzavřeli smlouvu dle ustanovení § 143a o.z. Osobní stav nabyvatele se totiž v rámci vkladového řízení katastrálním úřadem nepřezkoumává.

Materiální právní mocí se rozumí závaznost výroku rozsudku. Není-li pravomocný rozsudek subjektivně závazný pro každého, vztahují se účinky právní moci na osoby, které byly účastníkem řízení. Pro soudy, správní úřady a jiné orgány veřejné správy je výrok pravomocného rozsudku v jiných než statunových věcech (a v dalších věcech zavazujících každého) závazný jen potud, pokud posuzují (jako předběžnou otázku) mezi účastníky právní vztahy, které byly pravomocně vyřešeny soudním rozhodnutím. Z uvedeného vyplývá, že materiální účinky právní moci rozsudku vydaného v tomto řízení, se kromě orgánů vztahují již jen k účastníkům tohoto řízení, nikoliv ke všem ostatním subjektům, poněvadž nejde o rozsudek o osobním stavu. Z tohoto pohledu na toto řízení nezbývá než konstatovat, že zatímco strana potenciálně oprávněného subjektu je obsazena zcela úplně, totéž nelze říci o straně subjektů povinných. Lze uzavřít, že předpokladem úspěšnosti žaloby o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je po stránce procesní mimo jiné skutečnost, že účastníci mají věcnou legitimaci. Účastníkem řízení musí být všichni, o jejichž práva a povinnosti v tomto řízení jde. Jinak řečeno, nejsou-li tedy v řízení účastníky řízení všechny osoby, nelze z tohoto procesního důvodu takové žalobě vyhovět, což je daný případ. Zmíněný nedostatek v odvolacím řízení napraven být nemůže (§ 216 odst. 1 o.s.ř.).

Za situace, že žalobkyně neoznačila správný okruh účastníků řízení, nemůže být určovací žaloba žalobkyně žalovanou žalobou důvodnou pro nedostatek naléhavého právního zájmu (§ 80c o.s.ř.).

Z výše uvedených důvodů odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně dle ustanovení § 220 odst. 1 o.s.ř. změnil a žalobu zamítl.

V souladu s ustanovením § 224 odst. 2 o.s.ř. rozhodoval odvolací soud o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně dle ustanovení 142 odst. 1 o.s.ř. V daném případě přiznal žalovanému náklady řízení, náklady právního zastoupení, které je vždy nutno považovat za náklady účelně vynaložené. Náklady řízení žalovaného představují paušální odměnu advokáta v částce 10.000,- Kč dle § 5 písm. b) vyhlášky č.484/2000 Sb. ve znění do 31.8.2006, náklady předběžného opatření (§ 145 o.s.ř.), 8 půlhodin ztráty času v částce 400,- Kč a sedm režijních paušálů po 75,- Kč v částce 525,- Kč dle vyhlášky č. 177/96 Sb. ve znění do novely a cestovné v částce 1.385,- Kč, tedy částku 13.310,- Kč, po připočtení 19% DPH, pak náklady řízení představují částku 15.839. Dále byly zástupci žalobce přiznány tři režijní paušály po 300,- Kč, náhrada za promeškaný čas – 8 půlhodin po 100,- Kč (§ 13 odst. 3., § 14 odst. 1 vyhlášky č. 177/96 Sb. v platném znění), náklady cestovného v částce 928,- Kč, vše navýšené o 19% DPH, tedy částku 2.948,- Kč. Ve svém souhrnu náklady řízení před soudem prvního stupně činí 18.787,- Kč.

Žalobkyni byla uložena v souladu s ustanovením § 148 odst. 1 o.s.ř. povinnost zaplatit České republice - Okresnímu soudu ve Frýdku-Místku na náhradě nákladů řízení částku 15.561,50,- Kč představující náklady znalečného do 3 dnů od právní moci rozsudku (§ 160 odst. 1 o.s.ř.).

O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodnuto dle § 224 odst. 1 o.s.ř. a § 142 odst. 1 o.s.ř. Procesně úspěšnému žalovanému byly přiznány náklady odvolacího řízení v plné výši, představující paušální odměnu advokáta v částce 20.000,- Kč dle § 5 bodu b. vyhlášky č. 4848/2000 Sb. v platném znění, 4 půlhodiny ztráty času po 100,- Kč, 2 režijní paušály po 300,- Kč dle vyhlášky č. 177/96 Sb. a náklady cestovního v částce 685,- Kč. Při výpočtu cestovního vycházel odvolací soud z délky trasy - 100km, průměrné spotřeby vozidla 8,9 l vyhláskové ceny paliva. Náklady právního zastoupení, včetně cestovního, pak po připočtení DPH v částce 4.063,- Kč činí částku 25.448,- Kč, spolu se soudním poplatkem z odvolání, zaplaceným žalovaným v částce 3.000,- Kč, představují ve svém souhrnu 28.448,- Kč.

Náklady řízení před soudy obou stupňů byla žalobkyně zavázána zaplatit žalovanému ve lhůtě dané ustanovením § 160 odst. 1 o.s.ř – do 3 dnů od právní moci rozsudku, k rukám právního zástupce žalovaného (§ 149 odst. 1 o.s.ř.).

Poučení : Proti tomuto rozsudku **může** účastník podat dovolání do 2 měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu prostřednictvím soudu, který v řízení rozhodoval v prvním stupni, k Nejvyššímu soudu ČR v Brně, písemně dvojmo.

V Ostravě dne 7.4.2008

Za správnost vyhotovení:
Jana Fojtíková

JUDr. Zdeňka Táborská, v.r.
předsedkyně senátu